

Asia: VN/17688/2021

Työryhmän selvitysluonnos: datanhallinta-asetuksen kansallinen täytäntöönpano

Oletteko samaa mieltä datanhallinta-asetuksen sisällön kuvauksesta? Vaatiiko jokin kohta mielestänne lisää selvennystä, jotta pystytte soveltamaan datanhallinta-asetusta?

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

CSC kiittää mahdollisuudesta lausua työryhmän selvitysluonnokseen datanhallinta-asetuksen kansallisesta täytäntöönpanosta. Datanhallinta-asetuksen sisältöä on kuvattu selvityksessä kattavasti. Nostamme tässä esille kolme keskeisintä kohtaa asetuksesta, joiden osalta toivomme vielä hallinnon- ja toimialojen kautta saatavaa tarkempaa ohjeistusta.

1) CSC on valtion erityistehtäväyhtiö, joka yhtiöjärjestyksen mukaisesti kehittää ja tuottaa kansainvälisesti korkeatasoisia ICT-palveluja tutkimukselle, koulutukselle, kulttuurille ja julkishallinnolle. CSC:llä ei ole varsinaisia viranomaistehtäviä, mutta tehtävämme ovat joiltakin osin verrattavissa viranomaistehtäviin. Näin on erityisesti, kun kyse on kansallisen tutkimusinfrastruktuurin ylläpitämiseen ja viranomaisten tietoaineistojen säilyttämiseen liittyvistä tehtävistä. Edellä mainittuihin tehtäviin liittyy olennaisena osana tietoturvallisuuden ja valtion turvallisuusintressien varmistaminen. Datanhallinta-asetuksen II-luvussa julkiset yritykset ovat rajattu soveltamisalan ulkopuolelle. Datanhallinta-asetusta voidaan kuitenkin soveltaa myös julkisiin tai yksityisiin yrityksiin, jotka hoitavat julkisen sektorin tehtäviä tai tarjoavat yleishyödyllisiä palveluja. Selvityksen mukaan tällä viitataan Suomessa käytännössä perustuslain 124 §:n mukaisiin tilanteisiin, jossa julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle. Lisäksi selvityksen mukaan, kun tehtäviä ulkoistetaan sopimuksen nojalla, tiedot voivat edelleen olla viranomaisen tietoja. Tässä tilanteessa datanhallinta-asetus tulisi sovellettavaksi, jos tietoja asetetaan saataville. Nämä kohdat kaipaavat mielestämme lisää ohjeistusta, esim. käytännön esimerkkejä mainitun kaltaisista tilanteista. Muuten jää epäselväksi, koskettavatko datanhallinta-asetuksen toisen luvun velvoitteet organisaatiotamme.

2) Datanhallinta-asetuksen mukaan jäsenvaltion on nimettävä yksi tai useampi toimivaltainen elin tukemaan julkisen sektorin elimiä suojatun datan uudelleenkäyttötilanteita varten. Datanhallinta-asetuksessa säädetään siitä, mitä toimivaltaisen elimen tuki voi käytännössä tarkoittaa. Selvityksen mukaan tähän tukeen on tarvittaessa sisällyttävä useita eri elementtejä suojatun datan käsittely-

ympäristöstä datan pseudonymisoimiseen. Selvitys ei kuitenkaan anna tarkkaa kuvaa siitä, tuleeko organisaation täyttää kaikki toimivaltaisen elimen yhteydessä luetellut ominaisuudet voidakseen toimia julkisen sektorin tukena näiden asettaessa dataa saataville sen suojatun luonteen säilyttäen. Tässä yhteydessä tulkitsemmekin asetuksen velvoitteita siten, että toimivaltaiset viranomaiset nimetään toimeenpanon yhteydessä ja vaatimukset riippuvat siitä, mikä toimielimen tehtävä on.

CSC kiittää työryhmää siitä, että organisaatiomme on tunnustettu selvityksessä tahoksi, joka tarjoaa sektorikohtaisia turvallisia käsittely-ympäristöjä. CSC ylläpitää tietojenkäsittelypalveluita, mutta myös tukee ja kehittää tutkimusdatanhallinnan taitoja ja osaamista tutkimusdatanhallinnan osaamiskeskuksena. CSC on siis kyvyiltään ja osaamiseltaan oikea organisaatio toimimaan toimivaltaisena elimenä ja antaa mielellään oman asiantuntemuksensa toimeenpanon tueksi. Koska asetuksen tavoitteena on aktiivisesti edistää suojatun datan uudelleenkäyttöä, pidämme lisäksi erittäin tärkeänä, että toimivaltaisen elimen palveluita tarjoavien organisaatioiden resurssitarpeet ja tehtävien tarkoituksenmukainen organisointi käydään huolella läpi. CSC kannattaa tältä osin hajautettua järjestelmää, jossa alakohtaiset toimivaltaiset elimet säilyvät.

3) Datanhallinta-asetuksen 3 luvussa säädetään datan välityspalvelujen tarjoajia koskevista edellytyksistä sekä näiden palvelujen tarjoamista koskevista ilmoitus- ja valvontapuitteista. CSC kehittää ja ylläpitää tieteellisen laskennan, datanhallinnan ja data-analytiikan kansallista tutkimusinfrastruktuuria ja siihen liittyviä palveluja. Kehitämme myös räätälöityjä palveluita tietoaaineistojen saatavuuden ja uudelleenkäytön edistämiseksi ja tuotamme keskitettyjä ratkaisuja tutkimustiedon tehokkaampaan hyödyntämiseen ja löydettävyyteen sekä sujuvuutta organisaatorajat ylittäviin tietovirtoihin. Lisäksi suunnittelemme, toteutamme ja ylläpidämme organisaatorajat ylittävää käyttäjätunnistusta ja identiteettinhallintaa. Toimintoihimme liittyy siis kiinteästi datan hallinta ja data-analytiikka.

Selvityksen mukaan "Tätä asetusta olisi sovellettava ainoastaan sellaisiin datan jakamispalvelujen tarjoajiin, joiden päätavoitteena on perustaa yritystoiminnallinen, oikeudellinen ja mahdollisesti myös tekninen suhde yhtäältä datan haltijoiden, rekisteröidyt mukaan lukien, ja toisaalta mahdollisten käyttäjien välille, sekä avustaa molempia osapuolia näiden välisissä dataomaisuutta koskevissa liiketoimissa." Koska toimintamme pääasiallisena tavoitteena ei ole perustaa yritystoiminnallista suhdetta datan haltijoiden ja käyttäjien välille, katsomme, että CSC:n toiminta ei ole asetuksen määritelmän mukaista datan jakamispalvelua eivätkä tämän luvun velvoitteet siten kosketa CSC:ta. Toivomme kuitenkin, että nyt lausuttavana olevan selvityksen lisäksi selvitettäisiin asetuksen vaikutuksia myös muihin toimijoihin ja tarkennettaisiin minkätyyppiset toimijat luetaan asetuksen määritelmän mukaisiksi datan jakamispalvelun tarjoajiksi.

Oletteko samaa mieltä nykytilan arvioinneista? Miten datanhallinta-asetus vaikuttaa toimintaanne?

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Selvityksen mukaiset nykytilan arvioinnit ovat laajoja ja käsittelevät kattavasti datanhallinta-asetuksen suhdetta olemassa olevaan sääntelyyn. Datanhallinta-asetuksen vaikutusten tarkempi arvio organisaatiomme kannalta vaatii vielä hallinnon ja toimialojen kautta saatavaa tarkempaa ohjeistusta.

Vapaamuotoiset huomiot selvityksestä

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Selvitys on suunnattu julkiselle sektorille ja jättää näin ollen asetuksen 3 ja 4 luvuissa säädettävät puitteet datanvälityspalveluille ja data-altruismiorganisaatioille niihin liittyviä viranomaisvelvoitteita lukuunottamatta vähäiselle huomiolle. Tällaisten toimijoiden syntymistä Suomeen edesauttaisi, mikäli myös niille olisi saatavilla datanhallinta-asetuksen tuomista velvoitteista selkeä ohjeistus.

CSC pitää tärkeänä, että datastrategian kaikkia tavoitteita pyritään edistämään, jotta datanhallinta-asetuksen mukaiset laajemmat tavoitteet yhteisestä eurooppalaisesta data-avaruudesta voivat toteutua. Yhteisten datanhallintakäytäntöjen luominen on avainasemassa datan sisämarkkinoiden luomiseksi.

Datasäätelyn on siis oltava johdonmukaista, tuettava uusien kyvykkyyksien ja innovatiivisten käytäntöjen kehittymistä ja vältettävä liikaa yksityiskohtaisuutta. Lisäksi on muistettava, että datatalouden kehittyminen edellyttää säätelyn lisäksi myös laajaa yhteistyötä sekä datainfrastruktuurien ja -taitojen kehittämistä.

Julkisin varoin tuotetun datan on oltava avointa, oli kyse sitten julkisen sektorin itsensä tai julkista rahoitusta saavien organisaatioiden tuottamasta datasta. Mikäli julkisen datan jakelussa käytetään datanjakopalvelua, tästä ei tule koitua ylimääräisiä kuluja datan käyttäjälle.

CSC pitää myös tärkeänä, että Suomi osana tulevaa datainnovaatiolautakuntaa edistää sellaista datapolitiikkaa, jossa pyritään edistämään datan monipuolista hyödyntämistä saattamalla sitä erilaisten toimijoiden käyttöön kiinnittäen erityistä huomiota datanhallinta-asetuksessakin (resitaali 16) korostettuun tarpeeseen edistää datan käyttöä tutkimustarkoituksiin. Lisäksi on tärkeää hyödyntää olemassaolevat datanhallintastandardit ja -käytännöt täysimääräisesti sekä taattava riittävät resurssit säädöksen yhtenäiseen toimeenpanoon eri puolilla Eurooppaa.

Espoossa 5.4.2023

Kimmo Koski, toimitusjohtaja
Irina Kupiainen, johtaja, yhteiskuntasuhteet